

A VIGILIA BESZÉLGETÉSE

LUKÁCS LÁSZLÓ

Egyházi iskolákról

Az egyházi iskolák újjászerveződése a rendszerváltozást követően kezdődött el. Szinte a semmiből kellett elkezdni mindent, még azoknak a tanítórendeknek is, akik régi iskoláik egyikét-másikat próbálták újraindítani. Hogyan kapták vissza egykor az állam által elvett épületeiket, amelyek közben más funkciót kaptak? Honnan gyűjtsenek össze keresztény szellemű pedagógusokat? Vegyék át egyszerre, vagy évfolyamról-évfolyamra haladva fokozatosan régi iskolájukat, netán kezdjenek valami teljesen újat? Éveken át tartották izgalomban a közvéleményt ezek a sok gyanakvással és ellenséges kritikával terhelt kérdések. Különös bátorságot kívántak azok az alapítások, ahol egészen előlről, valóban a semmiből kellett létrehozni a katolikus iskolát. Összeállításunkban két ilyen alapítás történetét olvashatjuk. A harmadik beszámoló a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye katolikus iskoláiról ad áttekintést, a negyedik pedig egy sajátos pedagógiai kezdeményezést mutat be.

Komáromi Mária (az iskola első hitoktatója, az alapító tantestület tagja)

**Pannonia Sacra
Katolikus Általános
iskola — iskola
a „semmiből”**

Iskolánk alapító igazgatója, Gere György már az 1980-as évek végén megérezte, hogy talán eljött az idő egy vallásos iskola alapítására. Ezért aláírásgyűjtést kezdeményezett négy budai plébánián. A Felső-Krisztinában, Városmajorban, Farkasréten és Zugligetben mintegy 600 aláírást gyűjtött össze néhány hét alatt. Adventben, az első ismerkedő öszszejövetelen természetesen az ő személyes ismerősei és néhány, az ügy mellé álló neves személyiség — például Simándy József énekművész — jelent meg Lambert Zoltán atya házigazdaságával a városmajori templom toronyszobájában; később Dr. Nagy Imre akkori érseki helynök, Felső-Krisztinavárosi plébános segített sokat a szervezésben.

Későbbi igazgatónk, Gere György közben „hivatalos” támogatókat keresett. Így jutott el Várszegi Asztrik atyához, aki akkor a központi szeminárium rektora volt, majd a XII. kerületi tanácselnökhöz; utána az oktatási minisztériumban is kerestük pártfogóinkat, s az új pártok helyi vezetői között is. A KDNP köreiből Semjén Zsolt biztosított időnként helyet összejöveteleink számára.

Júniusban megnyertük Jelenits István piarista atya rokonszenvét — ő kalazanciusi eltökéltséggel képzelte el a „semmiből iskolát” —, s később is nagyon sokat segített nekünk gyakorlati tanácsokkal, a szülők biztatásával és lelki vezetéssel is. Az iskoláért folytatott küzdelem szervezett segítségére alakítottuk meg a Miasszonyunk Katolikus Iskolaegyesületet, amelyet bejegyeztettünk a bíróságon; hasonlóképpen a Budai Katolikus Iskola Alapítványt is létrehoztuk az anyagi háttér megteremtésére.

Eközben a pedagógusjelöltek közös gondolkozására, nevelési tervünk kialakítására összejöveleteket szerveztünk. Az egyik találkozóra például 30–40 pedagógus jött el, de amikor felvázoltuk a keresztény iskolában követendő elveket, többen is kifejezték aggályukat, hogy ez „túl vallásos”.

A következő alkalomra egy pedagógusjelölt jött el: Borosnyay Katalin. Ő ma is tanít az iskolánkban, s négy gyermeke is hozzánk járt.

Az új polgármester elismerte ugyan a keresztény szülők igényét az iskolára, de sajnos épületet nem tudott ígérni. Előbb az Arany János Iskola melléképületével próbálkoztunk — sikertelenül. Az általunk összehívott „lakossági fórum” meglehetősen viharosra sikerült, mert a polgármesternek el kellett mennie, alpolgármestere pedig nem tudta kezelni a helyzetet: Simándy Józseffel, az ökölvívó Papp Lászlóval, a KDNP-s Oszkó István képviselővel nem tudott igazán megbirkózni. Azután a képviselőtestületi üléseken is téma volt alakuló iskolánk, amelyért többen harcoltak is a testületben: Benárd András, Oszkó István (KDNP), Dr. Papp Endre jogász, Békeffy Magdolna, Debrecenyi Károly István (MDF), Horváth Béla (kisgazda), Szalay Lúcia és Dr. Kosztolányi Dénes (FIDESZ) és mások. Az önkormányzati vallásos iskola fogalma új volt, a törvény nem szabályozta az alapítás feltételeit, ezt egyesek kihasználták a jobboldali pártok. Ennek ellenére a sok baloldali érv és interpelláció miatt „vesztésre álltunk”. A polgármester is igyekezett ügyünket adminisztratív eszközökkel lehetetlenné tenni később is. Ezért sokszor „jött a forró drót”, hogy jelenjünk meg a testületi ülésen, ne legyen a sokadik pont iskolánk ügye, valamikor késő éjjel. Ott is ültünk olykor száznál is többen. Mi voltunk „a társadalmi kontroll”.

„Ezen a testületi ülésen a többi között én is részt vettem, s a dermesztő pillanatban (szavazáskor) Mindszenty bíborosra bíztam: ha kell lennie ennek az iskolának, akkor most megszavazzák a sok ellenvéleménnyel szemben is. Így történt: a Bíboros »elvallalta« — írja az alapító igazgató a szavazásról.

Elveink: Úgy tartjuk, hogy élet a hittanóra, élet a reggeli ima és a szentmisék is, de élet a közismereti óra és az óráközi vagy a tanítási szünet. A nappal és az éjjel. A kirándulások és a táborok, de még a farsangi multságok is. Minden tevékenységünkben az életnek ezt az egységét próbáljuk megélni. Ha tetszik, a test és lélek egységét, mely az ember lehetősége és egészsége. Vagyis: vallásos életünknek szerves része minden ünnepi és hétköznapi cselekedet. Egysége, rendje-ritmusa van az életünknek, mint a ki- és belégzésnek: a tanítási évet keretezi a Veni Sancte és a Te Deum, a hónap csúcsa és forrása a havi iskolamise, a napot keretezi a reggeli közös ima (amelyen minden tanuló, pedagógus és sok szülő is részt vesz) és az osztályban elmondott tanítás utáni ima. A hét közepén pedig úgynevezett „liturgiaóra” van, amikor közösen éneklünk, imádkozunk, elmélkedünk, szentégimádást tartunk. Isten népének nyilvános istentisztelete ez.

Ember-növelő pedagógiánk három tételben fogalmazható meg: Vallásos — nevelés, ami egyértelmű a szimbólum rendszerében, díszítményeiben, szokásaiban, vállaltan katolikus, de nem rekeszti ki a más felekezetűeket sem. Nagyon fontosnak tartjuk a liturgia szép és méltó végzését, az egyház tanításainak megismertetését és azt, hogy mind hétköznapjainkat, mind ünnepeinket, minden szavunkat és tettünket áthassa eleinktől kapott keresztény hitünk. Művészeti s benne képző-, nép- és

kiemelten is zeneművészeti nevelés, mely az emberi személyiség legmélyebb rétegeit érinti meg, s minőségétől függően rombolja vagy építi azt. Mi az építés, tehát a klasszikus — az idő próbáját is kiálló — művészet értéke mellett döntöttünk a tanítványaink érdekében s önmagunk épülésére is. Ezért kötelező nálunk a jó hangúak-hallásúak számára az *énekkar*, a meghívottak számára a kamarakórus. S mindenkinek a *furulyázni tanulás*. Igyekszünk mind *viselkedésben*, mind *ruházatban* és *életvitelben* az igényes egyszerűsége, a külsőben is megnyilvánuló belső tartásra nevelni tanítványainkat. S végül, de nem utolsósorban célnünk az *egészséges nemzettudat kialakítása* — mely nem nacionalizmust jelent, de „vizuális és hangzó hitvallást” magyar keresztény gyökereink és értékeink mellett. Ezért a falakat szőttesek (kendezők), korondi cserépedények, ikonok és igényes falíújságok díszítik, ezért tartjuk elevenen népszokásainkat és ezért vagyunk büszkék nemzeti hőseinkre, nagyjainkra — holtakra és élőkre egyaránt. Nemzeti ünnepeinket is ezért igyekszünk úgy ünnepelni, hogy a múlt eseményei élményes jelenné váljanak tanítványaink számára is.¹

¹A szöveg több részét Gere György alapító igazgató visszaemlékezéseiből vettem át. (K. M.)

Kőrösiné dr. Merkl Hilda (a gimnázium egyik alapítója, 1997 és 2012 között igazgatója)

„Ezer évre kell cselekedni!”
(Hamvas Béla)

A budakeszi Prohászka Gimnázium 25 éve

A rendszerváltás előtti és az azt közvetlenül követő időszakban égető szükség volt az erők összpontosítására, az összefogásra, számos jelenség újragondolására és általánosan használt fogalmak újradefiniálására. Ekkor értékelődött fel a keresztény eszme, mely alapjellegeténél fogva integráló és közösségteremtő.

A rendszerváltók és köztük az iskolaalapítók lelkesedése sokakra áterjedt és valódi együttműködést eredményezett, de érezte hatását számos, pozícióját veszített erő, párt vagy a korábbi oktatásirányítás képviselőinek elsősorban ideológiai alapú ellenérdekeltsége is. Az alábbi idézet jól illusztrálja az egyházi iskolákkal szembeni ellenséges nézetek által gerjesztett erőteret.

„A hivatalból jó és hivatalból bölcs központi irányítás az oktatás monopóliumán — úgy látszik — egyedül az egyházakkal (elsősorban a legnagyobb egyházzal) kíván osztozni. Ma már ugyanis nemcsak a nagy múltú és jó hírű egyházi iskolákat akarja újratereíteni, hanem a közadóból fenntartott önkormányzati iskolákat is kitarja a »keresztény szellemiség« homályos öndefiníciója előtt. Kérdéseinket a megválaszolás esélye nélkül kell feltennünk. Lehet-e különféle világnézeti alapon erkölcsösen élni, tanítani? Mi az alkotmányos alapja annak, hogy az iskolatáblára kiírt világnézet akábra bárkinek be kell terelődnie, hacsak nem akar gyerekként a kisebbségi sors elhagyott mezőin kóborolni? Ha megint van kormányzatilag előbbre sorolt üdvözítő világnézet, hogy valósul meg a humanisztikus értékek plurális fel-fogása, és mi történik a lelkiismereti szabadsággal és az egyes ember méltóságával? (...) A jelenlegi kormányzat által deklarált »szellemiségnek« talán legmarkánsabb vonása a tradicionalizmus.”¹

¹Honti Mária:
Iskolák, hátra arc!
Élet és Irodalom,
1991. szeptember 6.

Mi büszkék voltunk keresztény hagyományainkra, melyekben benne rejlett a megújulás, az aktuális kihívásoknak megfelelő elmélet és gyakorlat kialakításának reménye, és a bátorság ahhoz, hogy „a tempломot és az iskolát” újból összekapcsoljuk.

Az iskolaalapítás gondolata már 1989-ben megfogalmazódott a budakeszi egyházközség plébánosában, a börtönviselt Dr. Németh László atyában és képviselőtestületében. László atya művelt, rendíthetetlenül bátor, hosszútávon gondolkodó ember volt. Már az 1970-es évektől szinte tudatosan készült a rendszerváltozásra. Zárdát, közösségi házat építtetett, kis szemináriumot indított, majd mindezeknél még merészebb tette, iskolaalapításra vállalkozott. A végső lökést az egyházi ingatlanok visszaigénylésének lehetősége adta. 1989-ben megszületett a döntés az 1927–29 között felépült, az Isteni Megváltó leányai szerzetesrend irányításával működő egykori zárdaiskola visszaigénylésére.

Egy régi-új iskolatípus, a nyolc osztályos gimnázium alapítására esett a lelki és pedagógiai megfontolásból fakadó választás. Az alapítás akkor még járatlan útján László atya vezetésével együtt haladt az Iskola Bizottság (Szemereki Zoltán polgármester és Kőrösi-né Merkl Hilda egyetemi adjunktus) és számtalan segítő.

A cél: felelős, keresztény értelmiségiek nevelése és felkészítése volt, majdani közösségi-társadalmi szerepvállalásra. A katolikus gimnázium a nagyhatású székesfehérvári püspök, Prohászka Ottokár nevét vette fel, de kapui más keresztény felekezetek tanulói előtt is nyitva álltak akkor is és ma is.

A médiumokban kibontakozó heves társadalmi vita középpontjában az úgynevezett ideológiai semlegesség problémája állt, mely alapjaiban ütközött kitűzött céljaink egyikével.

Tudtuk, hogy a szabadságra nevelés nem a világnézeti semlegesség szellemében végzett nevelőtevékenység eredménye, mert ilyen az oktató és nevelő folyamatban nem létezik. Az etikus, humánus kulturális értékek közvetítése feltételezi világnézet átadását. Az értelmiség léte és nevelése világnézet nélkül absztrakció csupán.

A cél, melyet a liberális elveket vallók hangoztattak, nem volt más, mint hogy a tanulók állítólagos szabad döntését ily módon biztosítsák. A fiatal azonban jó esetben elméletek közül választhat, ugyanis gyakorlatot, mely hatással lehet rá, mely szimpátiáját is elnyeri, legfeljebb kettőt-hármat ismer meg élete iskolai szakaszában. Az elsővel otthon, a másodikkal az iskolában találkozik. Szüksége van tehát tájékozódási pontokra, sőt ezek rendszerére, hogy rangsorolhassa az értékeket, melyek szerint berendezheti saját világát, meghozhatja döntéseit, igazíthatja viselkedését, cselekedeteit és később, felnőttként továbbadhatja a rábízottaknak. Nevelni nem lehet példa nélkül. Az ifjú mindig személyhez kapcsolódóan talál rá önmagára. A vonatkozási személy, jelen esetben a tanár, világnézetét találja szimpatikusnak, utánzandónak, azt fogadja vagy utasítja el. A keresztény és a nem keresztény nevelés között nincs középút. A nevelés vagy keresztény, vagy nem az. „...mert ez vagy az, de megalkuvás nincsen, mert a langyosat kiköpi az Isten.”²

²Illyés Gyula:
A reformáció genfi
emlékműve előtt.

A választandó iskolatípusról megkérdeztük a budakeszi óvodákba és iskolákba járó gyermekek szüleit. A több száz kérdőívet kiértékeltek, fórumokat tartottunk, melyek iránt nagy volt az érdeklődés. Az iskolaalapítás hamarosan közügyggyé vált. Az általános iskolával jó kapcsolatokra törekedtünk, megosztottuk a gondokat. Ezért nem klasszikus felmenő rendszerben indítottuk az osztályokat, hanem két ötödik, egy hatodik, egy hetedik és egy nyolcadik osztályt, és merészen egy kilencediket is, azért, hogy az általános iskolától átvett épület arányában enyhítsük helygondjaikat. Később létszámunk növekedésével biztosítottak nekünk két osztálytermet és a gimnázium is befogadott negyedik osztályokat. Az együttélés mindvégig súrlódásmentes volt. A tanács, és később az önkormányzat erkölcsi és anyagi támogatására mindvégig számíthattunk. Németh László atya szó szerint az utolsó lehetéig mellettünk állt megértéssel, imával és jó tanáccsal. Menetközben számtalanszor *„akartunk egetostromló akarattal”*, küzdöttünk embert próbáló nehézségekkel. És nap mint nap megtapasztalhattuk, hogy *„magától — szűnik a vihar, | magától — minden elcsitul, | magától — éled a remény”*, és főképp azt, hogy *„Ez a magától: ez a Kegyelem”*.³

³Reményik Sándor:
Kegyelem.

1995-ben a kárpótlás során visszanyert terület értékesítésével és jelentős külföldi egyházi támogatással új tantermi szárnyat építettünk, és ekkor érettségizett jó eredménnyel az első osztály. Hamarosan elértük a párhuzamosságot, évfolyamonként két osztály tanult a lehetséges maximális osztálylétszámmal.

Az új épület szép aulája rendszeresen befogad városi rendezvényeket, így is erősítve a közösséget és tanúságot téve a krisztusi tanítás lényegéről. A szakmai és infrastrukturális növekedés mellett a pedagógiai program és az iskola küldetésnyilatkozata a legfontosabbnak a nevelést, és ezen belül a lelki nevelést tekintette. Valódi minőségi változás történt az iskola mindennapi életében, amikor püspöki engedéllyel Ol-társiszséget tarthattunk az épület legfelső szintjén kialakított kápolnában, *„ahová levetett saruval lépünk be”*. A kápolna, a könyvtár és a közösségi terem jelentik a gótikus ég felé törekvést, kapcsolják össze szimbolikusan is az égi és a földi országot. Négy egykori diákunk választotta a papi hivatást. Ebben szerepet játszott az igen *„népszerű”* Kompassió, azaz szociális tanulási programunk, melyet hat évvel a közösségi szolgálat bevezetése előtt indítottunk.

Az évek során számtalan szép versenyeredményt, kiváló helyezést ért el az iskola, mely ma már Ökoiskola és regisztrált Tehetségpont is. Közben felépült a minden igényt kielégítő tornacsarnok is. Mindezeknél azonban fontosabb, hogy a végzett diákok keresztény életvitele, pályaválasztása, családi és közösségi élete, értékes társadalmi szerepvállalása, boldogulása és hűsége a napjainkban már sok száz tagot számláló *„Prohászka családhoz”*, ahogyan közösségünket nevezük, bizonyítják, hogy hosszútávon is jó úton járunk, ha a jövőben is Prohászka Ottokár püspök gondolatának az oktatáson-nevelésen túlmutató megvalósítására törekszik az iskola: *„Jézus nem lett Cézár, sem tudós, sem művész, sem munkás. Programja sem a hatalom, sem a tudomány, sem a mun-*

ka révén nem ígér boldogságot az emberiségnek. Mi lett tehát ez a Jézus? Megmondom: EMBER, ki az Isten országát hordozza magában.”

Fülöp Ernő (a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyei Hivatal irodaigazgatója, Kalocsa-Belváros plébánosa)

**Katolikus oktatás
a déli végeken**

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye papsága megszívlelte a határozott zsinati tanítást, mely nemcsak deklarálja a részegyházak jogát arra, hogy iskolákat alapítsanak, tartsanak fenn, vagy éppen igazgassanak, hanem buzdítja is a püspököket, hogy éljenek az Evangélium átadásának ezzel a kimagasló lehetőségével. A rendszerváltás után több helyen indult el a kezdeményezés a főegyházmegyében iskolák alapítására, indítására, de valahogy — talán a régi hatalom rettenetes örökségként megmaradt félelem miatt — ezek a próbálkozások jórészt kudarcba fulladtak. Mindösszesen két új alapítású (bár nagy múltra visszatekintő) általános iskola és két átvett iskola indult el a „szabadság” első éveiben. Így érte utol a keresztény nevelés ügyét az egyházmegyei színódus, mely kiemelten foglalkozott az iskolák kérdésével.

Öröm volt, hogy papok és világiak egyaránt az oktatás ügye mellett foglaltak állást 2000-ben, a nagy jubileum évében. Talán jó is, hogy így történt, hiszen az elméleti gondolkodás után, némi idő elteltével indult meg az intézmények átvételi hulláma. Ennek köszönhetően a négyből, tagintézményekkel együtt mára húsz intézmény végzi közel ötezer tanuló oktatását és nevelését. Az átvételek azonban új kérdést vetnek fel: egyszerű „cégtábla” cseréről van szó? A választ az egyháznak, jelesül az egyházmegyének kell megadnia. Nem táblacsere, hanem a központ, a lényeg cseréje kell, hogy végbemenjen. A jó iskola nevelve tanít és tanítva nevel. A jó iskola célja, hogy a tudás ne desztilláltan jelenjen meg a világban, hanem a tudásba szervesen beleépüljön a helyes életvezetés: adja meg a reális önismeretet, ajándékozza meg a tanulót az igaz és valós eszményképekkel, és — bár „értéksemlegesnek” kellene lenni, ami teljes önellentmondás — mégis adjon pontos és világos értékhierarchiát.

Ez lenne az alap, de ettől még az iskola nem válik katolikus iskolává. A katolikus intézmény központjában ugyanis nem az ember, nem a humánus áll, hanem Krisztus, a nagy példa, aki cél és forrás egyben. A nevében katolikus intézménynek a középpontjában kell megváltoznia, Krisztus-központúvá kell válnia. A katolikus iskolának a Krisztus-követők életközösségévé és munkaközösségévé kell lennie. Olyan helynek, ahol élet és munka, gondolat és szó össze tud vágni, és ha nem is véleménykülönbségek nélkül, de meg kell születnie a „kis” egyháznak. Ez persze a cél, amit még nem értünk el. Munkánknak azonban ebben az irányban kell haladnia. A módszer sem lehet más, mint a jó iskola keresztény analógiája, ahol az iskola nevelve evangelizál és evangelizálva nevel. Ahol nem egy új tantárgy a hittan, hanem az élet iskolája, amelyben meg lehet ünnepelni a hétköznapokat, s amelyben rá lehet kérdezni a hétköznapok eseményeire és történéseire. Olyan módszert kell alkalmazni, ahol a hittan nem életidegen, hanem az iskolai élet folyamatának természetes része, amelyben a tanuló otthon érzi magát. Az otthon pedig az a hely, ahol biztonságot, nyugalmat, de legfőképp őszinte válaszokat kap. Ha pedig otthon érzi magát, ak-

kor nem a nevelés rendszerének tárgya lesz, amelyben a tudomány megkapott kincseiről egyszerűen számot kell adnia, hanem a nevelés egyik főszereplőjévé válik, aki egyszeri és megismételhetetlen személy. Személy, aki a kapcsolataiból él, személy, aki önmagában is értékes. Individuum, aki megszólítható, s akit így nagyobb eséllyel szólít meg Isten szerető közeledése és az egyház közössége. Az ember ugyan is emberségét a kapcsolataiban éli meg, de kereszténységét az Istennel való kapcsolatból forrásozó, mások felé irányuló szeretetben.

Ebben a szellemben igyekszünk építeni az egyházmegyénk iskoláit. Van, aki már 25 éve járja az utat, van, aki csak ebben a tanévben indult el. Közös azonban bennük, hogy a központ és a cél ugyanaz. Minden intézmény rendelkezik saját iskolalelkéssel, pásztorral, aki az első lépéseket is, de a folyamatos haladást is kíséri. Pásztorral, aki mellette áll minden sikerben és kudarcban. Az egyházmegye pedig élén a főpásztorral megtesz mindent, hogy az intézmények az Evangélium átadásának helyeivé váljanak. Tudjuk jól, hogy nem feltétlenül mi fogjuk látni a gyümölcs beérését, de Szent Pál óta tudjuk és valljuk: „Én ültettem, Apolló öntözött, de a növekedést Isten adja.” A nevelés nem rövidtávú befektetés, hanem a jövő szolgálata, hogy legyen keresztény, katolikus hit azon a tájon, ahol a tatár és török pusztított, ahol tengernyi szenvedés nyomta rá bélyegét az emberek életére, ahol Krisztus hitéért mentek csataterre, s veszték ott az érsekek, de ahol mindig, a legnagyobb nyomorban is megmaradt az emberek reménye. Érsek úr szavaival fejezném be egyszerű beszámolómat: „A jövőt nem ismerjük, de a jövő Urát igen. Ez ad nekünk reményt az iskolákért való munkában. Nem magunkért tesszük, hanem Isten országáért.”

Gulyás Zsolt (katolikus pap)

**A kommunikáció
mindennapi nehézségei
és ezek keresztény
megoldási lehetőségei**

A keresztény pedagógus számára nagy kihívást jelent, hogy a mindennapi élet nehézségeit keresztény módon oldja meg. Mit kell tenni, amikor a tanuló, szülő, kolléga konfliktusba kerül a tanárral, vagy éppen magának van problémája, gondja? A hatékony segítség lehetőségeit, a konfliktusok kezelési megoldásainak felismerését, érzéseink tudatosítását segíti a Katolikus Pedagógiai Intézet akkreditált képzései közé tartozó, „A kommunikáció mindennapi nehézségei és ezek keresztény megoldási lehetőségei” elnevezésű tréning. Ezen a tréningen a következő témákkal foglalkozunk:

- Eric Berne személyiség szerkezetén keresztül meglátni és megérteni konfliktusaink gyökerét;
- kommunikációelméleti alapok;
- Jézus Krisztus emberi természete mint modell;
- meghallgatni és megérteni, aki bajban van;
- belső konfliktusaink kezelése;
- közös problémák, konfliktusok kezelése keresztény módon;
- kapcsolat másfajta emberekkel, másfajta értékrend megértése;
- a tanult készségek alkalmazása problémás helyzetekben.

Az egyes témák egymásra épülnek, magasabb szinten megismétlődnek, hogy a tanult készségek megerősödjenek a hallgatókban. A saját élmények és tapasztalatok megbeszélése és feldolgozása alapján ke-

ressük az új ismeretek által azokat a viselkedéseket, amelyeket beépíthetünk saját gyakorlatunkba. Magunkra figyelés és reflektálás által tudatosítjuk, hogy az egyes helyzetek mit eredményezhetnek. Mi nek mi a kiváltó oka, mit lehet tenni, hogy ne a régi rossz beidegződés ismétlődjön meg. A megszokott és gyakran ösztönös cselekedeteinken csak a tudatosság által változtathatunk és választhatjuk a hatékonyabb és keresztény megoldást.

A haladóknak szóló akkreditált képzés lényege (akik már részt vettek az első tréningben) ebben a szentírásbeli igében foglalható össze: „Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is. Ugyanazt a lelkiületet ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban volt” (Fil 2,4–5). Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Szintén 30 óra, melynek célja a már korábban elsajátított készségek megerősítése és továbbfejlesztése, amelyek segítik a pedagógus együttműködését a munkatársakkal, diákokkal és szülőkkel.

A tréning kiemelt célja Eric Berne tranzakció analízisében a felnőtt-felnőtt közötti viszony erősítése. A tréning további célja a kapcsolatok egymás közötti erősítése a „nincs probléma” sávban, valamint hogy a játék gyógyító, közösségteremtő erejét felhasználva a résztvevők megismerjék a szükségleteket, szeretetnyelveket, a közösség dinamikáját, működését, a különböző szerepeket és a talentumok felhasználását.

Az értő hallgatás, én-üzenet, eszközváltás segítségével eljutnak a résztvevők a nehezebben megoldható konfliktusok eredményes kezeléséig. A sajátélménnyel szerzett tapasztalatok megbeszélése és feldolgozása alapján a résztvevők gyakorolják azokat a viselkedésformákat, amelyeket beépíthetnek saját kapcsolataikba. A magukra figyelés és reflektálás által tudatosításra kerül, hogy az egyes helyzetek mit eredményezhetnek, hogy így választhassák a hatékonyabb keresztény megoldási formát.

A felnőtt-én egyik jellemzője az asszertív magatartás, amikor nemcsak magunk, hanem a másik igényeire és érzéseire is figyelünk. A kérdés, hogy rendelkezünk-e azzal az önuralommal és fegyelmezettséggel, ami által a másikra is rá tudunk hangolódni? Van-e kellő önbizalmunk, hogy saját negatív érzéseinkről és igényeinkről tudjunk őszintén beszélni? Ki tudjuk-e zárni a manipulációt, a megváltoztatni akarást, a hibáztatást? El tudjuk-e fogadni a másik embert olyanak, amilyenek? Ez a viszonyulás segít abban, hogy élő és növekedő kapcsolatra lépjünk azokkal, akik számunkra fontosak.

Egy előadástól vagy előadássorozattól a tréning abban különbözik, hogy gyakorlati síkra helyezi a tudás átadását. Ami részben könnyebb, mert minden embernek van ilyen-olyan tapasztalata az emberi kapcsolatokban, amihez tudjuk kötni az ismeretet. A munkaforma is más: személyiségfejlesztő játékok, szituációs játékok; tematikus megbeszélések, kis- és nagycsoportban; önismeretet fejlesztő gyakorlatok, kérdőívek; interaktív, strukturált gyakorlatok segítségével dolgozunk. Nehezebb a tréning azért, mert miután meglátjuk a hiányosságainkat és a változtatásra szoruló kommunikációnkat, nehezebb kilépni a meg-

szokott ösztönös viselkedésmódból. Időre és tudatosságra van szükség a változáshoz.

Akkor sikeres ez a tréning, ha meglátják a résztvevők, hogy az életünk legfontosabb kapcsolataiban még inkább szükségünk van az itt tanultakra. A tréning gyakorlatias, és a munkaformák, a játékok továbbvihetőek az iskolákba. A különböző helyekről jövő résztvevők, ebben a három napban összekovácsolódnak, és jó közösségi élménnyel válnak el. Az is jó, hogy itt magunkkal foglalkozhatunk. A tanítás mint munka a személyiségünk egészét érinti. Ezért sérülékenyek és sebezhetőek vagyunk, illetve mi is tudunk sebeket ejteni. Egy jó vagy rossz tanárra egész életünkben emlékezünk. A személyiségünkkel hatunk. Szükséges, hogy a személyiségünket tudjuk fejleszteni, ami hosszú folyamat, és életünk végéig tart.

A konfliktus minden kapcsolat természetéhez tartozik. Vannak, akik úgy gondolják, hogy ki lehet küszöbölni, lehet konfliktusok nélkül élni. Ez hamis állítás, mert minden embernek vannak igényei, érzései. Kérdés, hogy ezekkel hogyan bánunk. Elnyomjuk, úgy teszünk, mintha nem volna? Csak én létezem, és nem számít, ki mit gondol, és mit érez? Az együttműködés vezet ahhoz a megoldáshoz, amely mindkét fél számára elfogadható. Ehhez viszont kell az a készség, hogy magamra és a másokra is figyeljek. A konfliktusok minden iskolában, államban és egyházban egyaránt jelen vannak, és körülbelül azonosak is. A különbséget abban látom, hogy a keresztény tanárok a negatív érzéseket nehezebben fogadják el magukban. Különbség van a haragérzés és haragtartás, düh és bosszúállás között. A mélyebb kapcsolódás azt is jelenti, hogy a negatív érzésekkel is tudunk bánni.

Több állami iskola került egyházi fenntartásba a legutóbbi években. A tanárok bizonytalanok az egyházi körökben. Nem vagyok vallásos, de hogyan kell viselkednem, mit várnak el tőlem? Az idegenség érzése jelenik meg. A tréningjeinken ezek a kérdések eltűnnek, mert a tanári szerepre koncentrálnak. Az együttlétünkben ez a feszültség feloldódik, és pozitív érzésekkel válunk el a harmadik nap végén. Azzal a vágygal, hogy jó lenne még folytatni. Így született meg a kurzusnak a második része, ami szintén akkreditált program haladóknak.

A tréning keresztény szemlélete abból fakad, hogy számunkra a példa és minta maga Jézus Krisztus. Az Ő emberi természetén keresztül élénk tárulkozik, hogy milyen a valódi ember. Az érzések megélésében, a kapcsolataiban, az emberekhez való viszonyában, az igényei kifejezésében Jézus Krisztus az irányadó. Isten feltétel nélküli, ingyenes szeretetét, elfogadását, a bűn és a bűnös megkülönböztetését rajta keresztül tanulhatjuk meg. Nem mellékes talán az sem, hogy Babály András atyával együtt vezetünk tréningeket (tehát két római katolikus pap).

A tréning munkaformában még jobban megnyilvánul a trénerék személyisége, szemlélete. A siker vagy sikertelenség a vezetőkhöz jobban köthető. Sokféle tréning létezik, mégis legtöbbször azon múlik, kik vezetik, mennyire felkészültek és tapasztaltak. Így az összehasonlítás is nehezebb, ezért történik a résztvevők visszajelzése az adott tréningről.

